

8939 J5

Oddział II Informacyjny

Nr. 16673-III Inf. II. D. 3 D o

Tel. 148 wewn.

**PILNE**

Tajno

PILSUDSKI  
INSTITUTE  
ARCHIVES  
New York

ADJUTANTURY GENERALNEJ

Ppułkownik MIEDZINSKI.

W załączeniu przesyłam do wiadomości odpis raportu attaché  
wojskowego P.P. w Rzymie z 1.VI.1922. L.1226.-

1 Załącznik.

**ADJUTANTURA GENERALNA**  
NACZELNEGO WODZA  
L. 16673-III  
Wysłano dnia 15. XII 1922 roku  
Wyszedł dnia 15. XII 1922 roku  
Załącznik

W/z. SZEFIA ODDEZIAU II. SZT. GEN.

*Ulrych*

O t r z y m u

/-/ ULRYCH, Major.

1. Oddział III.
2. Biuro Szczęsłej Rady Wojennej.
3. Szkoła Sztabu Generalnego.
4. Adjutantura Generalna ppułk. MIEDZINSKI.

~~BIURO SZCZĘSŁEJ RADY WOJENNEJ~~  
Biuro Dziennik i Płatowy

L. \_\_\_\_\_ dnia \_\_\_\_\_ 1922 r.

Oddział	Data	Licz. Odcz.	Strona

Załączniki: \_\_\_\_\_

przy Delegacji Polskiej  
Nr.1226.

Odpis.

WYKSZTAŁCENIE, WOJSKOWE I WYCHOWANIE FIZYCZNE MŁODZIEŻY.

Institucje egzystujące przed wojną.

Jedyną instytucją dobrze zorganizowaną mającą za cel przygotowanie młodzieży do służby wojskowej była strzelnica do celu, narodowa, powstała przez prawo z dn. 2. lipca 1882. Zależna od Ministerstwa Wojny. W każdej głównej miejscowości prowincji utworzona jest dykcja prowincjonalna tycząca się strzelania do celu, składająca się z prefekta prezydenta, z wójta dowódcy <sup>okręgu</sup> lub jego nieobecności z dowódcy prezydum, oficera zmobili zwanego w możności wyższego mianowanego przez dowódcę korpusu Armji, z dwóch członków omianowanych przez Radę prowincjonalną i z jednego członka mianowanego przez Radę gminną.

Każda główna miejscowość okręgu może posiadać towarzystwo strzelania do celu narodowe, o ile zapisze się co najmniej 110 członków.

Ażebym się zapisać jako członek musi się mieć najmniej 16 lat, przedstawić dokument dobrego prowadzenia się, a dla niepełnoletnich pozwolenie rodziców.

W celu pełnienia doгляdu nad poszczególnymi towarzystwami strzelania do celu i zjednoczeniu ich akcji w Rzymie, powstała główna dykcja składająca się z jednego generała prezydenta i 6-ciu członków z których 3-oh wojskowych.

Wojskowi zwolnieni, którzy uczęszczali przez dwa lata na strzelanicę według przepisów regulaminów, byli zwolnieni od powołań dla cwiczeń.

Kilka lat temu, z inicjatywy kilku ludzi w podobieństwie analogicznego stowarzyszenia egzystującego w Anglii, powstał we Włoszech

korpus narodowy młodych "eksploratorów" /skautci/. Piękna organizacja która prócz przygotowania młodzieży do służby wojskowej wpaja w nią uczucia heroizmu, prawości, altruizmu, zasady na których oparte jest powyższe stowarzyszenie. Prócz tego członkowie takowego są ćwiczeni we wszystkich sportach i ćwiczeniach fizycznych.-

KURSY WYCHWANIA FIZYCZNEGO W SZKOŁACH I ZAKŁADACH NARODOWYCH.

W programach różnych szkół rządowych jest przewidziana pewna część poświęcona wychowaniu fizycznemu, które jednakże nie zawsze jest wzięte pod uwagę. W zakładach narodowych wychowanie fizyczne jest o wiele więcej doglądane i przydzielony specjalnie oficer kieruje i dogląda takowego. Obecnie we Włoszech rozwinęło się zamiłowanie do sportu i we wszystkich prawie miastach są towarzystwa gimnastyczne i sportowe, które dały rezultaty, otrzymując w zawodach narodowych premia.

Ale prócz towarzystw narodowego strzelania do celu, które funkcjonowały regularnie na podstawach i dobrze określonym programie to przedwójną wszystkie inne energie sportowe nie posiadały żadnych dyrektyw.

Wypadki zaszły w październiku 1917 roku spowodowały, że aby uczynić zadość życzeniu wielu obywateli, którzy pragnąc oddać swoje usługi ojczyźnie chcieli być przygotowanymi, Ministerjum Wojny wzywało Dowództwa Korpusów Armji terytorjalnych, ażeby takowe zarządziły natychmiast i wszędzie gdzie tylko było możliwem utworzenie kursów wojskowego wyszkolenia narodu z praktycznością metody, odbywających się w godzinach dogodnych dla większości zapisanych i pod kierownictwem instruktorów wybranych z najlepszych nie wyłączając oficerów konwalescentów.

Polecało się o ile możności użytkować współpracę towarzystw narodowego strzelania do celu, które w ostatnich latach bardzo się rozwinęły

w niektórych miastach, dzięki ukatwieniom i pomocy okazanej ze strony Ministerstwa Wojny.

Z końcem 1917 roku zostało rozesłane powiadomienie, w którym powołując się na okoliczności wyżej wymienione, zapraszało się wszystkie towarzystwa do zapoczątkowania specjalnych kursów ćwiczeń strzelania, uzupełnionymi instrukcjami wojskowymi. Niektóre z większych związków narodowych, które dawniej zwracały całą swoją aktywność na wojskowe przygotowanie narodu /premiliteare/ wyraziły chęć pracowania nadal w tym kierunku. Ministerjum Wojny zgadzając się informowało Dowództwa i Korpusy Armji, przyjęła taktykę pozostawienia takowym związkom wolność rozwijania się tych kursów jakie utworzyli lub mieli zamiar utworzyć, ale pod doглядem dowództw garnizonowych w celu otrzymania jednolitego kierunku i dla konstantowania po ukończeniu kursów, rezultatów jakie są przepisane dla kursów prowadzonych przez władze wojskowe.

Dla uzupełnienia wyżej wymienionych dyspozycji używano "oznak przepasek" szafirowych z literami I.P.M./istroziozne premiliteare/ noszonych przez uczniów na lewym ramieniu podczas ćwiczeń w celu wzmocnienia ducha porządku i idei posłuszeństwa.

Prócz tego używany był "certificato di diligenza e profitto" /dokument pilności i korzyści/ wydawany przez Dowództwa kurpuśne dla uczniów uczęszczających pilnie i wzorowo na kursy i którzy przeszli ostateczną i specjalną próbę, analogiczną do tej z jaką konstatuje się stopień instrukcji u rekruta piechoty". Z chwilą zawiągnięcia się do wojska, taki dokument mógł być przedłożonym korpusom, które go brały pod uwagę w przeznaczeniu tych, którzy go posiadali, do oddziałów instrukcji wzmocnionej i oddziałów dla tworzenia podoficerów.

Towarzystwom narodowego strzelania do celu zostały wydane krótkie

instrukcje dotyczące się rzucania bomb ręcznych, dając im równocześnie kilka bomb pustych różnego typu i przeznaczając medale jaką nagrodę dla najlepszych w rzucaniu.

W następstwie takich zarządzeń władze wojskowe terytorjalne, za pomocą żywiłkowej propagandy przez konferencje i odezwy oraz ze współpracowników władz szkolnych i cywilnych, towarzystw strzelnic do celu i prasy zapoczątkowały z końcem 1917 roku kursy "wojskowego przygotowania narodu" powierzając je w większej części kadrom i oddziałom piechoty.

Napływ uczniów był z początku bardzo nieliczny, ponieważ istniała obawa, że wyszkolona młodzież będzie wysłaną na front; ale usilna kontrapropaganda i zniesienia do minimum formalności przyjęcia podniosły znacznie liczbę zapisanych. Najwięcej korzystną w tym względzie okazała się propaganda prowadzona przez władze szkolne i przez przełożonych zakładów. Kursy wyszkolenia "premilitare" okazały się prawie wyłącznie uczęszczane przez studentów i większa część takowych kursów miała początek w szkołach, instytucjach i zakładach.

Okazał się bardzo stosownym system przyjęty przez niektóre Dowództwa korpusów armji polegający na mianowaniu jednego oficera z Dowództwa który na podstawie danych dotyczących się ilości uczniów poszczególnych instytucji szkolnych ~~niższego~~ niższego, i w porozumieniu z intendentami szkolnymi wyznaczał siedziby w których instrukcje "premilitare" miały się odbywać; udawał się następnie na miejsce, konferował z dyrektorami instytucji, zwoływał ogólne posiedzenie nauczycieli i uczniów celem przedłożenia szczegółów i organizacji kursów i to stało się faktem urzeczywistnionem. Dowództwa Dywizji zajmowały się mianowaniem instruktorów i wszystkim innym potrzebnem.

Natomiast było bardzo trudnem zjednać i zatrzymać na kursach młodoc.

wieśniaków i robotników, którzy zajęci przez cały tydzień pragną używać w zupełności wolności niedzielnej.

W kilka miesięcy po utworzeniu, kursy były w pełnym rozwoju w 145 garnizonach z około 12.500 zapisanych. Znaczne zmniejszenie jednakże uczęszczających na ćwiczenia wojskowe ulegało jednak pewnym wahaniom, zwłaszcza spowodowane przede wszystkim przez powołania rocznika 1900, które zmniejszyło ilość uczniów do połowy. Inne powody nieregularnego uczęszczania była agitacja elementów nie uznających ojczyzny, konieczność przygotowania się do egzaminów szkolnych, potrzeby rolnictwa, obawy rodziców przed zbyt dużym wpływem odciągającym od nauki.

Uzyskując jednak co raz to nowe wpisy i utworzywszy nowe kursy doszło ~~do~~ się ostatecznie do 9,000 uczniów.

Programy zarządzenia wykonawcze i rozkazy-godzin zostały ustalone przez dowództwa korpusów armji, uwzględniając rozporządzalność czasu i specjalne wymagania i warunki poszczególnych rejonów i garnizonów.

W ogólności rozwinięto program wyszkolenia rekrutów piechoty.

Prócz tego, biorąc pod uwagę stopień wykształcenia przeciętnego uczniów, udzielono krótkich wiadomości o nowoczesnych środkach ataku i obrony o odczytywaniu kart.

Rozwijanie się poczucia wojskowości zostało uzupełnione przez konferencje patriotyczne i moralne.

Programy były rozwijane z porządkiem i dyscypliną, z dobrymi rezultatami technicznymi dzięki opiece i odpowiednim zarządzeniom Dowództw i aktywności i dobrej chęci oficerów przydzielonych, między którymi dużo przybyłych z frontu wskutek odniesionych ran lub konwalescentów, którzy ofiarowali swoje usługi.

Wielką i ważną pomocą w pracy oraz pomoc w środkach dały wysz

każdego koleniu "premilitare" towarzystwa narodowego strzelania, tak przez prowadzenie własnych kursów, jakoteż przez współpracę na kursach utworzonych przez władze wojskowe. Bardzo skuteczną okazała się również i wspólna praca niektórych stowarzyszeń narodowych, szkół, instytutów i zakładów, które prowadzeniem własnych kursów przyczyniły się w znacznej mierze do lepszych rezultatów kursów zwyczajnych.

Cwiczenia prawie wszędzie zostały uzupełnione kilkoma lekcjami strzelania ze strzelby 1891 i zawodami rzucania ręcznych bomb pustych, które odbywały się w towarzystwach narodowego strzelania lub w zamkniętych placach ćwiczeń wojskowych.

Z wielkim zadowoleniem została przyjęta przez uczniów odznaka noszona na ramieniu oraz świadectwo zdolności wojskowych. Niektóre kursy zaprowadziły jednolite czapki, a nawet uniformy na własny koszt, lub z pomocą komitetów narodowych.

Pozwolenie na tymczasowe noszenie codziennej czapki Bersaglierów i rozdanie takowych uczniom niektórych kursów, wywołało ogólną radość:

Prawie we wszystkich garnizonach, witani sympatycznie przez publiczność uczniowie brali udział we wszystkich obchodach oficjalnych, a zwłaszcza w ceremonjach rozdawania medali waleczności, dając przykład dyscypliny wojskowej.

Z końcem lipca, po wykonaniu ostatecznych ćwiczeń zostało wydanych 5000 świadectw "pilności i korzyści".

Dowództwa Korpusów armji jednomyślnie wyraziły zdanie, że rezultaty tej instytucji są dużej wartości pod względem technicznym ponieważ młodzież uznana za zdolną z chwilą powołania pod broń jest w możności wzięcia na siebie funkcji instruktorów w pułkach piechoty.

Biorąc zaś pod uwagę, że większa część jest studentami i przeznaczona zatem prawie w całości do uczęszczania kursów oficerskich t.j.

otrzymać zupełną instrukcję wojskową, korzyści więc wykszolenia "pre-militare" muszą być przede wszystkim oparte na stronie moralnej ponieważ takowe korzyści nie kończą się na uczniach t.j. na dyscyplinie, porządku i szacunku dla instytucji, - ale rozciągają się również na ich rodziny a przez to na obywateli, których wiara w przyszłość ojczyzny zostaje tym sposobem zwiększona i wzmocniona.

Ten pierwszy eksperyment wydał jednakże doskonałe owoce, któreby można zużytkować do doskonalszego przygotowania się kraju, przez szerokie i ogólne rozpowszechnienie wojskowego wykszolenia narodu. Wykszolenie to rozwija młodzież fizycznie i moralnie i przygotowuje ją do wymagań życia wojskowego, dając jej możliwość do zostania w krótkim czasie doskonałymi oficerami.

Na podstawie wyżej wymienionych rezultatów w roku 1919 zostały otworzone kursy z następującą charakterystyką:

- 1/ Wykszolenie "pre-militare" rozpoczęta w jakiegokolwiek epoce nie da nigdy powodu do powołania pod broń przed czasem ustalonym dla odpowiednich roczników.
- 2/ We wszystkich garnizonach w których funkcjonuje regularnie miejscowe towarzystwo narodowego strzelania do celu, wszyscy uczniowie kursów instrukcji "pre-militare" muszą być zapisani jako członkowie. Zapisanie się jak również naboje konieczne do odbycia 8 lekcji przepisanych będą dane gratis.
- 3/ Każdemu uczniowi będzie dany, prócz opaski na ramię, dawniej już używanej czerwony fez bersaljerski. Tak fez jakoteż przepaskę będą używane tylko podczas zebrań dla instrukcji, obchodów, konferencji, uroczystości i tp. Rozdawanie takowych przedmiotów jest gratis, ale tymczasowe, ponieważ muszą być zwróconemi z zakończeniem kursu, lub jeśli uczeń z jakiegobądź przyczyny przestaje na takowy uczęszczać. Są doz-



wolone przez cały czas trwania kursów inne gatunki przykrycia głowy, uniformy lub kompletne dywizy na koszt uczniów lub instytucji opiekuńczych byle były odmienne od tych, które są używane w wojsku.

4/Uczniowie, którzy z zakończeniem kursów uzyskali świadectwo pilności i korzyści" i posiadają inne tytuły przepisane, przy przyjęciu na kursy oficerskie piechoty będą traktowani tak samo jak wojskowi, którzy ukończyli instrukcje rekruta, lub którzy są pod bronią lub w służbie co najmniej trzy miesiące.

Z chwilą zaciągnięcia się do korpusów posiadacze takowych świadectw będą przydzielani do oddziałów instrukcji wzmocnionej i do oddziałów dla formacji podoficerów i po dwóch miesiącach od dnia ich zaciągnięcia się otrzymają specjalny 10-cio dniowy urlop poza innymi urloпами które im się należą na podstawie obowiązujących rozporządzeń.

5/Uczniowie zdolni z przeszłego kursu, którzy biorą udział w nowym i okazują zdolności do nauczania nowych uczni będą przeznaczeni, jako instruktorzy i odznaczeni srebrnym paskiem szerokości trzech milimetrów przyzuty na dolnym brzegu niebieskiej przepaski przez całą szerokość rękawa. Z zakończeniem kursów, w świadectwie "pilności i korzyści" starszych uczniów którzy pełnili funkcje instruktorów, przez prezydenta Komisji egzaminowej będzie dodana notatka należycie podpisana: "Instruktor na kursie roku....."

Uczniowie nie otrzymają żadnych innych odznaczeń a mniej jeszcze stopni wojskowych ponieważ to wykołęboby zasady instrukcji "premilitare" i ~~względny~~ mogłoby zrodzić nieszkuszną chęć uznania tych samych stopni z chwilą zaciągnięcia się do wojska. Stopień wojskowy nie może być udzielanym jak tylko rzeczywistym wojskowym i sposobem przepisany przez obowiązujące prawa.

6/Podania odznaki na rękawie nie wyłączając tych dla uczniów instruk-

torów oraz o fezy bersaljerskie muszą być skierowane do Dowództw Dywizji wojskowych, które uwzględniając je zwrócą się do Fabryki wojskowej odzieży i wyekwipowania w Turynie i zarządzą z odpowiednimi ostrożnościami rozdanie ~~xx~~ fezów za pomocą podwładnych im garnizonów.

Podania o medale nagrodowe w zawodach muszą być skierowane do Ministerjum Wojny możliwie jednorazowo, przez Korpusy Armji do których podania poszczególnych kursów winny być przesłane na czas.

Swiadcstwa pilności i korzyści oraz dotyczące medaliki przeznaczone dla uczniów pilniejszych będą wydawane przez Ministerjum.

Korpusy Armji winny informować perjodycznie Ministerstwo o rozwoju i postępowaniu instrukcji "premilitare" w terytorjum objętym przez poszczególny korpus.

Prócz tego ministerstwo ustanowiło artystyczne medale pamiątkowe dla uczęszczających na kursy i nagrody dla najlepszych uczniów którzy okazali w zawodach strzelania i rzucania bomb.

Wobec powyższego wszystkie instytucje cywilne przeznaczone do wychowania młodzieży muszą być zorjentowane w tym sensie i muszą być poważną pomocą i pewnym środkiem dla przygotowania takowej do służby wojskowej. Prócz instrukcji indywidualnej i instrukcji rekruta, w niższych szkołach będą mogły być udzielane wiadomości o tych regulaminach wojskowych jakie każda szarża powinna znać, w wyższych szkołach równocześnie z naukami większej wagi powinna być rozwinięta ta część programu wojskowego, która dotyczy instrukcji oficerskiej t.j. oficera posiłkowego. W ten sposób z chwilą powołania pod broń będzie się miało jeśli już nie zupełnie gotowych oficerów i szarżeto przynajmniej elementa gotowe do stania się takowymi w krótkim okresie czasu tj. po uzupełnieniu tych wiadomości, które nie można otrzymać poza pułkiem lub szkołą wojskową.-

D o

ODDZIAŁU II.SZTABU GEN.M.S.WOJSK.

w Warszawie.

PROJEKT PRAWA O ORGANIZACJI WYKSZTAŁCENIA FIZYCZNEGO MŁODZIEŻY  
I WYWCWECZENIA WOJSKOWEGO NARODU /Instruzione premilitare i postmilitare/

Projekt ten był dyskutowany na posiedzeniu Rady Wojennej /  
/Consiglio d'Esercito/ i bardzo gorąco popierany na tymże posiedzeniu  
przez Gen. Grazioli, Dyrektora Szkół Wojskowych.

Według opinii Gen.Grazioli projekt ten stanowi pierwszą po-  
ważną podstawę organizacji wycwiczenia wojskowego narodu i może być  
uważany za moment przełomu w rozwoju tego zagadnienia.

Podaję tłumaczenie projektu w całość:

Artykuł I-szy. Państwo ograniczuje wychowanie fizyczne młodzieży za  
pomocą organów własnych, cywilnych i wojskowych i za pomocą zakładów  
utworzonych z inicjatywy towarzystw uznanych przez Państwo.

Zakłady towarzystw prywatnych mogą korzystać z ułatwień i sub-  
wencji o których w art. 7-ym tego prawa.

Artykuł II-gi. Do roku 16-tego życia wychowanie fizyczne odbywa się  
w szkołach publicznych pod kontrolą władz szkolnych.

Artykuł III-ci. Przymus uczęszczania na kursa wykształcenia wojskowe  
go fizycznego w szkołach publicznych przepisany przez prawo 805 z dn.  
26.grudnia 1909 roku rozciąga się także na te szkoły, które nie należą

wprost od Ministerstwa Oświecenia Publicznego.

Artykuł IV-ty. Po 16 roku życia młodzież może uczęszczać na kursa wykształcenia przedwojskowego, które mają trwać najmniej dwa lata.

Ministerstwo Wojny i Marynarki kontroluje rezultaty wykształcenia w szkołach i zakładach prywatnych subwencjonowanych przez Ministerstwo /patrz art.1-szy/ i rozda je świadectwa wychowania przedwojskowego dla armji i marynarki.

Posiadanie takiego świadectwa daje prawo rekrutom ramji i marynarki zmniejszenia obowiązkowej służby wojskowej odpowiadającej 1/4 części służby w szeregach, prócz tego świadectwa, ukończenia specjalnych kursów daje prawa do przedzielenia do oddziałów broni technicznych na żądanie rekruta.

Ministerstwo Wojny i Marynarki może uwzględniać rekrutów którzy skończyli wychowanie przedwojskowe jako nadający się w pierwszym rzędzie do otrzymania stopnia podoficera.

Artykuł V-ty. Świadectwa wykształcenia przedwojskowego jest niezbędne dla kandydatów na oficerów, którzy pragną wybrać rodzaj broni i rodzaj kursów uzupełniających, oczywiście w ramach istniejących kadry.

Artykuł VI-ty. Zakłady i towarzystwa uprawnione do otworzenia kursów wykształcenia przedwojskowego mają także prawo otworzyć kursa wychowania powojkowego, dla ludzi którzy skończyli swoją służbę wojskową. Programy tych kursów muszą być pod kontrolą Państwa.

Ministerstwo Wojny ma prawo przyspieszyć awanse tych, którzy skończyli kursa wykształcenia powojkowego.

Artykuł VII-ty. Ministerstwo Wojny i Min. Finansów w porozumieniu z wszystkimi innymi Ministerstwami ma za zadanie otaczać opieką towarzystwa które utrzymują zakłady kursów wychowania przedwojskowego i dawać im możliwe ułatwienia /zapomogi pieniężne, używalność placów, dostarcza-

nie broni, zniżki na kolejach/.

Artykuł VIII-my. Przy Min. Wojny ustanawia się: Komisję Centralną stałą dla wychowania fizycznego i przygotowania młodzieży do służby wojskowej. Komisja jest ukonstytuowana w ten sposób: 1/ komisarz który jej prezyduje, 2/ delegat każdego Ministerstwa, 3/ trzech członków mianowanych przez Min. Wojny, a wybranych przez stowarzyszenia i instytucje prywatne.

Prezydent komisji mianowany jest przez króla na propozycję Min. Wojny. Delegaci innych Ministerstw mianowani przez dekret królewski na propozycje Ministerstwa Wojny na przeciąg lat trzech.

Artykuł IX-ty. W każdej prowincji powstaje komitet prowincjonalny dla wykształcenia fizycznego i wychowania przed i powojkowego. W komitecie tym zasiada jeden wojskowy lub delegat z ramienia korpusu armji. W prowincjach nadmorskich delegat jest mianowany przez szefa obrony morskiej albo wprost przez Ministerstwo Marynarki.

Artykuł X-ty. Określa prawo, komitetów prowincjonalnych organizowania komitetów gminnych.

Artykuł XI.-ty. Określa obowiązki jakie ciążyą na gminach ułatwienia pracy komitetom prowincjonalnym.

Artykuł XII-ty. Aby zadośćuczynić wydatkom złączonym zrekwizycją terenów budową zakładów, instalacją placów ćwiczebnych, gminy i prowincje mają prawo zaciągnąć pożyczki w kasach pożyczkowych, w wysokości ogólnej sumy 50 milionów lirów na całe państwo. Rada Ministrów każdego roku ma określić rozdział tej sumy /to zn. wysokość pożyczki przypadającą na każdą prowincję/. Obowiązek amortyzowania tej pożyczki przypada każdej gminie.

Artykuł XIII-ty. Projekta dotyczące się placów ćwiczebnych są aprobowane przez Prefekta za zgodą inżynierji cywilnej i komitetu prowincjonalnego a aprobata projektów równa się deklaracji o publicznym użytku według prawa Nr. 2359 z 25-go czerwca 1865 roku w razie potrzeby wyłączenia z

zastosuje się art. 23. i 13 prawa Nr. 2892 z 15-go stycznia r. 1885.

Artykuł XIV-ty. Wszelkie reperacje i koszta utrzymania placów ciwczebaynych są ponoszone w piątej części przez gminę w piątej części przez prowincję, a w trzech piątych przez państwo. Jeżeli komitet uważa, że gmina nie spełnia swych obowiązków może odnieść się do Ministerstwa Wojny, które ma prawo przymusowej ekzekucji wykonania potrzebnych robót na koszt gminy.

Artykuł XV-ty. Oprócz sum przewidzianych w budżecie wojny i marynarki na koszta przewidziane w tym prawie będą przyjmowane wszystkie składki prywatne na cel ten i pod specjalną rubryką w Ministerstwie Skarbu zaciągnięte.

Artykuł XVI-ty. W części która się tyczy wychowania fizycznego w szkołach prawo niniejsze może być rozciągnięte na edukację fizyczną kobiet.

Artykuł XVII-ty. Ministerstwo Wojny w porozumieniu z innymi Ministerstwami uzgodni prawo niniejsze z prawem 893 z 2. lipca 1882 roku o nardowem strzelaniu do celu. Wszystkie zarządzenia przeciwne temu prawu tracą moc obowiązującą.

-----

U W A G I :

Projekt ten dla którego robi tak żywą propogandę w pismach Gen. Grazioli, jeden z najbardziej wpływowych wojskowych we Włoszech zostanie prawie na pewno uchwalony.

Będzie to poważny krok naprzód ku ideałowi postawionemu sobie przez Włochów stworzenia "nazione armata" wzmoczyć potęgę Państwa włoskiego Skoordynowanie wszystkich sił społecznych i państwowych w jednym celu może dać zbiorowy wysiłek o wielkim znaczeniu.

Poważni wojskowi z którymi na ten temat długo rozmawiałem obie-

dują sobie wiele po tej organizacji.

Stan wykształcenia rekruta we Włoszech jest bardzo niski; mimo że istnieje tu tak dawno przymus szkolny zadziwiająco jest wielka ilość analfabetów, a jeszcze bardziej poważna liczba ludzi fizycznie zupełnie niezdolnych.

Włosi doszli do przekonania, że w dzisiejszych warunkach utrzymanie armii zdolnej do obrony tak wielkiego terytorjum jest ze względów ekonomicznych zupełnie nie możliwe. Uciekają się więc do tego środka by wzmożnić siłę obronną Państwa.

Ponieważ my znajdujemy się w podobnych warunkach pozwalam sobie zwrócić szczególną uwagę Sztabu Generalnego na projekt tego prawa, gdyż sądzę że możnaby analogiczny a zastosowany do naszych warunków projekt prawa o organizacji wyszkolenia przedwojskowego przez Sejm przeprowadzić.

Attache Wojskowy

mjr. L. Morstikn /-

Za zgodność odpisu

/-/ PĘDRACKI. Kpt:

*J. Pedracki Kpt*